

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 316. Num pœnæ enumeratæ quæst. præced. à jure canonico irritatæ & sublevatæ sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

adeoque ob præsumptionem juris ab ea non exclusus, Castrop. n. 15. Sed neque hæc privatio educationis extendenda ad patrem, utpote cui plus in hoc genere jura fidunt quam matri. Castrop. n. 16. Spino. l. c. num. 14. Sanch. 88. num. 20. cum ferè communi.

6. Sexta est, quòd uxor secundo nubens amittat privilegia honoris & immunitatis prioris mariti (quibus fruebatur, dum ei nupta, & quamdiu vidua manebat, ut AA. communiter in l. ult. de bonis maternis. l. femina. ff. de Senatorib. l. filii. vers. vidua. ff. ad municipal. Castrop. l. c. n. 24. ac præcipue Tiraq. de nobilit. c. 18. n. 9.) gaudeatque privilegiis posterioris mariti, si quæ habet. Auth. de nuptiis. coll. 4. §. non tamen permittimus. & l. mulieres. c. de dignitat.

7. Septima secundum Spino. in specul. testam. Gl. 28. n. 35. Benedict. in c. Raynuius. de testam. n. 203. v. qui cum alia. & alii, quos refert Sanch. d. 88. n. 14. est amissio executionis testamenti prioris mariti, dum ea illi ab eo commissa. Contrarium communis tenent, & omnino tenendum, ait Castrop. l. c. n. 10. cum Covar. in c. eua. de testament. n. 3. Sanch. l. c. referente plures alios; eò quòd id nullibi in jure cautum. Neque etiam ex amissione tutelæ ob secundas nuptias rectè infertur hæc amissio executionis, sicut nec illius concessio ex concessione tutelæ juxta l. cum pater. §. hereditatem. ff. de leg. juncta l. si arrogat. ff. de tutelis. ex ea quoque ratione, quòd tutela matri concessa ex lege in favorem filiorum; executio verò testamenti concessa à marito in nullius in particulari commodum.

8. Octava, quod donationem filio factam revocare nequeat ratione ingratitudinis; quia præsumitur, non ob ingratitudinem filii, sed, ut placeat marito, id facere; ut dicitur in Auth. quod mater. de revocand. donat. & habetur l. 7. c. eod. Exceptis tamen tribus casibus, in quibus transiens ad secunda vota id potest; nimirum si filius insidiatus vitæ matris. Si manus impias in eam injecerit. Si jacturam totius substantiæ molitus fuerit. Nequam tamen extenditur hæc pœna ad patrem secundo nubentem; quia id nullibi cavetur, & non præsumitur ob amorem novæ uxoris animum erga filium tam facilè mutaturus, sicuti præsumitur de matre ob ei innatam inconstantiam & levitatem; ita Gl. in auth. mater. de nupt. v. nistamen. Sanch. d. 88. n. 35. Castrop. cit. §. 3. n. 26.

9. Nona secundum aliquos est amissio tacitæ hypothecæ & juris prælationis, ratione dotis, quam & quod habet vidua in bonis mariti defuncti juxta l. assiduis. ff. qui priores in pignore; quòd tamen rectius negant Sanch. l. c. n. 34. Castrop. n. 27. eò quòd, ut inquirunt, esto, hoc privilegium concedatur fœminis, ut facilius nubere possint, contractis tamen nuptiis, eoque acquisito semper illud retinent, sive secundo nubant, sive non; quia jam à contractis nuptiis non dependet, præterquam, quòd hæc amissio nullo jure inducta inveniat.

10. Decima, est obligatio reddendi rationes, quam mater administrans bona filii subit contrahendo secundas nuptias, ob quas suspecta redditur, à qua obligatione eximebatur in statu viduitatis, juxta l. quamvis. ff. de condit. & demonstr. ac ita tenent Baldus in l. cum oportet. §. fin. c. de bonis qua liberis. Castrop. n. 29. cum Sanch. aliisque ab eo relatis; l. c. n. 36. ubi etiam addit, dictæ amissioni locum esse, etiamsi à marito constituta esset tutrix filiorum, & reddendis rationibus relevata; cum non

conferatur sic relevata in præjudicium filiorum, nisi hoc ipsum fuerit expressum.

11. Undecima est pœna, sub qua conjuges se mutuo obstrinxerunt non nubendi secundo; qualiter se mutuo obligare posse conjuges, & quam pœnam subeundi obligationem invalidam non esse, tenent Sanch. l. c. n. 37. Castrop. n. 30. cum nullo jure interdicitur; & licet l. quoties. ff. de condit. & demonstr. conditionem & stipulationem appositam abstinendi à nuptiis rejiciat; & l. adigere. ff. de jure pat. remittat juramentum de nubendo; nullatenus tamen exinde inferri potest dicta invaliditas; cum citati textus tantum intelligendi sint de abstinentia à primis nuptiis, juxta Auth. cui relictum. c. de inacta viduata.

Plures aliàs similes pœnas recensitas ab aliis prætereo; quia communis & rectius à jure inductæ negantur; inter quas est amissio potestatis exemplariter substituendi filio mente capto, imuto, prodigo, cui interdictum bonis, alias ob pietatem, quam filiis debet mater, eidem concessæ; cum ea pietas & humanitas cesset matre transeunte ad secundas nuptias, utpote jam factâ novercâ & inimicâ filiorum prioris thori, ut præsumitur. Quam pœnam tamen seu privationem dictæ potestatis, quia nullibi in jure statuta ob secundas nuptias, negant Sanch. l. c. n. 24. Castrop. n. 19. qui tamen etiam ipse n. 21. cum Sanch. n. 25. censet, stante prioris sententia, substitutionem factam à matre vidua transeunte ad secunda vota non evanescere. Vide eosdem.

Quæst. 316. Num pœna enumerata quæst. præced. à jure canonico irritata & sublata sint?

1. Resp. primò: Pœnæ illæ, quæ præter infamiam inductæ principaliter ob præpropetram reiterationem matrimonii intra annum luctus, sublatae sunt per Jus Canonicum non secus ac infamia obeandem rationem, nimirum tum ut libertati matrimonii, à quo abstinere compellit metus dictarum pœnarum, consuleretur; tum ut periculum peccandi in viduis gravibus sæpe tentationibus carnis vexatis evitaretur. Quæ ratio id sufficienter evincit, etsi aliàs de abolitione harum pœnarum, sicut de infamia, nulla expressè in Jure Canonico fiat mentio; ita Covar. in 4. decret. 2. p. c. 3. §. 9. n. 5. Gut. de mat. c. 208. n. 23. Sanch. l. 7. d. 87. n. 23. citatis quam plurimis. Castrop. l. c. §. 2. n. 10. dicens verissimam & communissimam. Wiestn. h. r. n. 45. Pich. n. 8. contrarium tenentibus Cyno in l. 1. h. t. in fine. Bald. ibidem. n. 7. Mancin. l. 2. genial. c. 140. Oliva fori eccles. p. 1. q. 42. n. 10. & 33. Barb. in c. fin. h. t. n. 5. Gentil. de secund. nuptiis. n. 18. Sublatæque sunt hæc pœnæ non tantum, quòd ad forum ecclesiasticum, sed & quòd ad forum sæculare, ne, si in hoc observanda, earum metu adhuc detineretur vidua à contrahendo matrimonio, adeoque libertati matrimonii non satis consultum; ita cum Gl. in c. fin. h. t. Jo-And. n. 5. Alex. n. 12. Surdus de alim. tit. 7. q. 22. Gut. l. c. n. 8. Sanch. l. c. n. 27. Castrop. n. 11. Atque ita vidua secundo nubens capax est cujuscunque hæreditatis, legati, donationis causâ mortis relictae tam ab extraneo, quam à marito. Gut. n. 5. Sanch. n. 25. Castrop. n. 12. Item secundo nubens intra annum non tenetur medietatem bonorum suorum concedere liberis prioris thori, tanquam pœnam inductam in odium festinationis nuptiarum. vi l. si qua mulier. c. ad Senatus Consult. Tertull. Gut. n. 9. Sanch. n. 28. Castrop. l. c.

2. Resp.

2. Resp. Secundo: Cætera pœnæ statuta principaliter in favorem filiorum non sunt jure canonico sublata, sed pro utroque foro in suo vigore persistunt. Innoc. in c. fin. h. t. Host. *ibid.* n. 3. Jo-And. n. 5. Anchoran. n. 9. Barb. n. 3. Gutt. l. c. à n. 21. Sarmien. L. 1. *Selectar. interpret. c. & n.* 40. Sanch. l. c. d. 88. n. 39. Oliv. l. c. g. 43. n. 22. Castrop. n. 31. Pirh. h. t. n. 9. Haunol. de 7. & 7. Tom. 1. rr. 4. n. 504. Wiestn. h. t. n. 37. contra Abb. in c. Ecclesia. de const. n. 15. Felin. *ibid.* n. 36. declarat. 1. deci. n. 125. eò quòd legibus inducentibus has pœnas nullo textu juris canonici sit derogatum; neque expressè; quin potius approbatæ. Arg. c. ex parte. de appell. ubi constituta secundò nubentibus cit. c. matres. amissio tutelæ apertè est approbata, ut *ibid.* notant Barb. & Gonz. nec tacitè; cum pro earum abrogatione non militet eadem ratio, quæ pro abrogatione aliarum pœnarum, cum non sint pœnæ propriæ tales ob secundas nuptias impositæ, sed dispositiones quædam legales maximè æquitati & juri naturali consentaneæ à legitima potestate inductæ in favorem liberorum primi mariti, quibus aliàs secundæ nuptiæ solent esse damnosæ & infastæ, ut Sanch. l. c. n. 39. Gutt. n. 20. & 22. Castrop. n. 31. cum Covar. Gabr. Matienzo à se citatis. De quibus proinde rationabiliter conquiri nequit pater aut mater, quòd inde tollatur libertas ad nubendum.

Quest. 317. An igitur etiam jure canonico correctum sit, quod statuitur Auth. cui relictum. c. viduit. & Auth. de nuptiis. §. quæ verò coll. 4. ut legatum à conjuge vel extraneo sub conditione, ne secundò nubat, peti nequeat intra annum luctus.

Resp. Cum Sanch. l. c. d. 87. n. 19. Gutt. l. e. à n. 10. Castrop. n. 14. negativè; eò quòd nullam pœnam contineat, sed dispositionem voluntati testatoris maximè faventem, dum detentione legati per annum, quòd alias statim solvendum, legatarii voluntas implendi conditionem hanc, seu abstinendi per annum à secundis nuptiis, cognoscatur.

Quest. 318. Num jure canonico abrogatum, quòd aliàs denegatur viduæ transcurrenti ad secundas nuptias intra annum luctus, præstatio alimentorum.

Resp. Cum iisdem Castrop. l. c. n. 15. *vers. dubium est.* Gutt. n. 18. Sanch. n. 30. Cucho. L. 5. *Inst. Maj. tit. 12. n.* 190. præstanda adhuc viduæ pauperi transeundi ad secunda vota alimenta ab hæredibus prioris mariti, eò quòd ea negari non possint in odium præproperarum nuptiarum secundarum tempore luctus; cum ea debeantur à secundo marito, à qua obligatione dum is liberatur, si pauper est, hæredes prioris mariti, dum dotem non restituant (quam consistentem in rebus immobilibus statim; consistentem verò in mobilibus & incorporalibus non nisi post annum à morte mariti extrudere tenentur, juxta L. *unic. c. de rei uxorie act. §. ex actio.* exceptis tribus casibus, in quibus ea consistens in rebus mobilibus statim à morte mariti extradi debet, de quibus vide Castrop. *cit. n.* 15.) ab alimentis præstandis desistere non debent AA. citati. Porro si hæredes teneantur præstare alimenta viduæ superstiti, teneri quoque suppeditare vestes lugubres; quia ad alimenta reducuntur; ita etiam, ut dum de consuetudine contraria non

constat, transiens ad secundas nuptias eas, si ve viles sint, si ve pretiosæ, ut volunt alii, restituere non teneatur, probabilius credit Castrop. n. 16. Sed neque, ut Idem, si hæredes eas sine obligatione concesserint; eum concessæ non censeantur sub conditione non transeundi ad secundas nuptias. Quid verò sit de obligatione restituendi lectum viduæ post transitum illius ad secundas nuptias; vide pluribus apud Castrop. l. c. à n. 17.

Quest. 319. Num vidua incidens in fornicationem incurrat pœnas statutas secundò nubentibus.

Resp. Vidua intra annum luctus committens fornicationem incidit in omnes pœnas jure civili statutas secundò nubentibus tempore luctus. *Auth. de restit. & ea que parit §. fin.* ubi & ratio additur his verbis: *non enim aliquid amplius habet castitate luxuria;* & licet hæc pœnæ jure canonico abolitæ sint respectu secundò nubentium, non tamen quatenus afficiunt viduam fornicantem ex ea ratione, quòd hæc pœnæ abolerentur, ne metu earum secundæ nuptiæ, quæ licitæ sunt, impediantur, quòd non procedit in fornicatione omni jure illicita. Atque ita, ut certum ex omnium sententia contra unum Corneum tradit Sanch. L. 7. d. 90. n. 1. & cum eo Gutt. de mat. c. 110. n. 1. Castrop. rr. 28. d. 4. p. 13. §. 6. n. 1. Sufficit autem ad has pœnas incurrendas unica fornicatio, absque eo quòd, ut volunt alii, requiratur consuetudo fornicandi; ita, ut videtur, verius tenent Covar. in 4. decret. 2. p. c. 7. §. 6. n. 12. in fin. Acosta in c. si pater. de testam. in 6. v. legavit. n. 40. Barb. in L. 2. ff. soluto matrimonio. p. 1. n. 67. Sanch. L. 7. d. 90. n. 2. & alii, quos citat & sequitur Castrop. l. c. Arg. cit. *Auth.* quæ pœnis omnibus secundò nubentium afficit viduam parientem non ex priore matrimonio, adeoque ex fornicatione; partus autem ex unica fornicatione provenire possit. Non tamen has pœnas incurrere viduam fornicantem extra tempus luctus probabilius censent Sanch. l. c. n. 5. Castrop. l. c. n. 2. eò quòd *cit. Auth. §. fin.* has pœnas indicens viduis fornicantibus, expressè solum loquatur de fornicantibus intra tempus luctus, sitque fornicatio extra tempus luctus minus gravis, minusque viro probrosa. Neque incurrere has pœnas viduam fornicantem intra tempus luctus ante omnem sententiam Judicis, ita ut nullâ expectatâ sententiâ teneatur in conscientia liberis prioris thori omnia, quæ à priori marito accepit, aut alias titulo lucrofo acquisivit restituere, tutelamque & educationem dimittere; sed tunc demum, ubi accesserit sententia declaratoria criminis, esto ipso jure privetur illis; cum hæc privatio statuatur in delicti pœnam, quæ necessariò requirit sententiam declaratoriam delicti, docent rectius Sanch. l. c. n. 11. Gutt. *cit. c.* 110. n. 17. Castrop. l. c. n. 6. 7. & 10. Porro extendi quoque dictas pœnas ad virum viduum intra tempus luctus fornicantem & luxuriosè viventem, contra Pinell. in L. *ult. c. de bonis matern. n.* 19. & Gutt. l. c. n. 13. tenet Castrop. l. c. n. 9. citatis pluribus ex ea ratione, quòd dictæ pœnæ v. g. illa bonorum restitutio, seu reservatio facienda liberis vel hæredibus repræsentantibus defunctum sancita sit in satisfactionem injuriæ illatæ conjugi defuncto per fornicationem tempore luctus commissam non secus, ac commissam ob secundas nuptias eo tempore initas; adeoque sicut ob illas initas si ve à viro, si ve à muliere, ita incurratur ob dictam fornicationem commissam, si ve à viro viduo, si ve à femina vidua.